

URZĄD STATYSTYCZNY
W BYDGOSZCZY

BUDŻETY GOSPODARSTW DOMOWYCH

W WOJEWÓDZTWIE KUJAWSKO-POMORSKIM
W 2014 R.

<http://bydgoszcz.stat.gov.pl/>

OPRACOWANIA SYGNALNE

Bydgoszcz, październik 2015 r.

Badanie budżetów gospodarstw domowych pełni ważną rolę w analizach poziomu życia ludności (również na poziomie województwa); jest jedynym źródłem informacji o dochodach, wydatkach, spożyciu ilościowym żywności oraz o wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania. Badanie prowadzone jest metodą reprezentacyjną, która daje możliwość uogólnienia (z określoną precyzją) uzyskanych wyników na wszystkie gospodarstwa domowe w kraju. Prezentowane w opracowaniu wyniki z badania ustalono na podstawie oświadczeń osób biorących w nim udział.

Podstawową kategorią ekonomiczną – mającą decydujący wpływ na warunki życia gospodarstwa domowego – jest dochód rozporządzalny, który przeznaczany jest na wydatki oraz przyrost oszczędności.

* * *

Dochód rozporządzalny jest to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika (od dochodów z pracy najemnej oraz od niektórych świadczeń z ubezpieczenia społecznego i świadczeń pomocy społecznej), o podatki od dochodów i własności płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawiciele wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne. W skład dochodu rozporządzalnego wchodzi dochody pieniężne i niepieniężne, w tym spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź działalności gospodarczej na własny rachunek) oraz towary i usługi otrzymane nieodpłatnie. Dochód rozporządzalny przeznaczony jest na wydatki oraz przyrost oszczędności. Składają się na niego:

- dochód z pracy najemnej,
- dochód z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie,
- dochód z pracy na własny rachunek poza gospodarstwem indywidualnym w rolnictwie, z wykonywania wolnego zawodu,
- dochód z tytułu własności,
- dochód z wynajmu nieruchomości,
- świadczenia z ubezpieczeń społecznych,
- świadczenia pomocy społecznej,
- pozostały dochód (w tym dary i alimenty).

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Wydatki obejmują wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz pozostałe wydatki.

Wydatki na towary i usługi konsumpcyjne przeznaczone są na zaspokojenie potrzeb gospodarstwa domowego. Obejmują one towary zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej, na kredyt, otrzymane bezpłatnie oraz spożycie naturalne (towary i usługi konsumpcyjne pobrane na potrzeby gospodarstwa domowego z działalności rolniczej bądź działalności gospodarczej na własny rachunek). Towary konsumpcyjne obejmują dobra nietrwałego użytkowania (np. żywność, napoje, lekarstwa), półtrwałego użytkowania (np. odzież, książki, zabawki) i trwałego użytkowania (np. samochody, pralki, lodówki, telewizory).

Pozostałe wydatki składają się z:

- darów przekazanych gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym,
- niektórych podatków, w tym podatku od spadków i darowizn, podatku od nieruchomości, opłat za wieczyste użytkowanie gruntu,
- zaliczek na podatek od dochodów osobistych oraz składek na ubezpieczenia społeczne płaconych samodzielnie przez podatnika,

– pozostałych rodzajów wydatków nieprzeznaczonych bezpośrednio na cele konsumpcyjne, w tym strat pieniężnych, odszkodowań za wyrządzone szkody.

Spożycie artykułów żywnościowych w gospodarstwach domowych obejmuje artykuły zakupione za gotówkę, również przy użyciu karty płatniczej lub kredytowej i na kredyt, otrzymane nieodpłatnie oraz pobrane z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie bądź z prowadzonej działalności gospodarczej na własny rachunek (spożycie naturalne). Za moment spożycia artykułów żywnościowych przyjmuje się moment ich pozyskania przez gospodarstwo domowe.

DOCHODY I WYDATKI

W 2014 r. w województwie kujawsko-pomorskim badanie budżetów objęło 1946 gospodarstw domowych, w których w analizowanym roku było przeciętnie 2,82 osoby, tj. więcej niż w kraju.

TABL. 1. **Gospodarstwa domowe**

WYSZCZEGÓLNIENIE		Kraj	Kujawsko-Pomorskie	Polska = 100
Liczba zbadanych gospodarstw domowych	2014	37215	1946	5,2
	2013	37181	1930	5,2
Przeciętna liczba osób w gospodarstwie domowym	2014	2,73	2,82	103,3
	2013	2,76	2,81	101,8
w tym:				
pracujących	2014	1,09	1,06	97,2
	2013	1,08	1,02	94,4
pobierających świadczenia społeczne	2014	0,78	0,86	110,3
	2013	0,79	0,90	113,9
w tym emerytury lub renty	2014	0,67	0,65	97,0
	2013	0,67	0,69	103,0
pozostających na utrzymaniu	2014	0,79	0,82	103,8
	2013	0,82	0,81	98,8

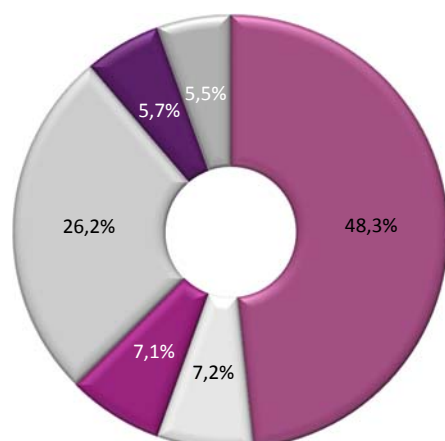
Przeciętne gospodarstwo domowe rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 1201,54 zł/osobę. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w województwie kujawsko-pomorskim był niższy od notowanego w kraju o 138,90 zł, tj. o 10,4%.

W ujęciu nominalnym był on o 2,7% wyższy (o 32,14 zł) od poziomu dochodu sprzed roku. Najbardziej (w ujęciu kwotowym) wzrósł dochód z pracy najemnej – o 32,04 zł (o 5,8%). Odnotowano również wzrost dochodów z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie – o 5,25 zł (o 6,5%) oraz z pozostałych świadczeń społecznych – o 0,39 zł (o 0,6%).

Zmniejszyły się dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – o 15,08 zł (o 4,6%) oraz z pracy na własny rachunek – o 3,29 zł (o 3,7%).

Dochód rozporządzalny gospodarstwa domowego w największym stopniu tworzą dochody z pracy najemnej – w 2014 r. ich udział w dochodzie rozporządzalnym wyniósł w województwie kujawsko-pomorskim 48,4% (w kraju 54,0%) oraz dochody ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych – 26,2% (w kraju 25,6%). W porównaniu z dochodami gospodarstw domowych osiągniętymi w 2013 r. zwiększył się udział dochodów z pracy najemnej (o 1,4 p.proc.) oraz z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie (wzrost o 0,3 p.proc.), a zmniejszył się udział dochodów ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (o 2,0 p.proc.), z pracy na własny rachunek (o 0,4 p.proc.) oraz z pozostałych świadczeń społecznych (o 0,2 p.proc.).

Struktura dochodu rozporządzalnego w 2014 r.

Dochód:

- z pracy najemnej
- z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie
- z pracy na własny rachunek
- ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych
- ze świadczeń pozostałych
- z innych źródeł

z pracy najemnej (o 1,4 p.proc.) oraz z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie (wzrost o 0,3 p.proc.), a zmniejszył się udział dochodów ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych (o 2,0 p.proc.), z pracy na własny rachunek (o 0,4 p.proc.) oraz z pozostałych świadczeń społecznych (o 0,2 p.proc.).

Udział dochodów z pracy na rachunek własny był w województwie kujawsko-pomorskim o 1,4 p.proc. niższy niż w kraju i wyniósł 7,1%, z gospodarstw indywidualnych w rolnictwie o 3,9 p.proc. wyższy niż w kraju i wyniósł 7,2%, z pozostałych świadczeń społecznych o 2,4 p.proc. wyższy niż w kraju i wyniósł 5,7%.

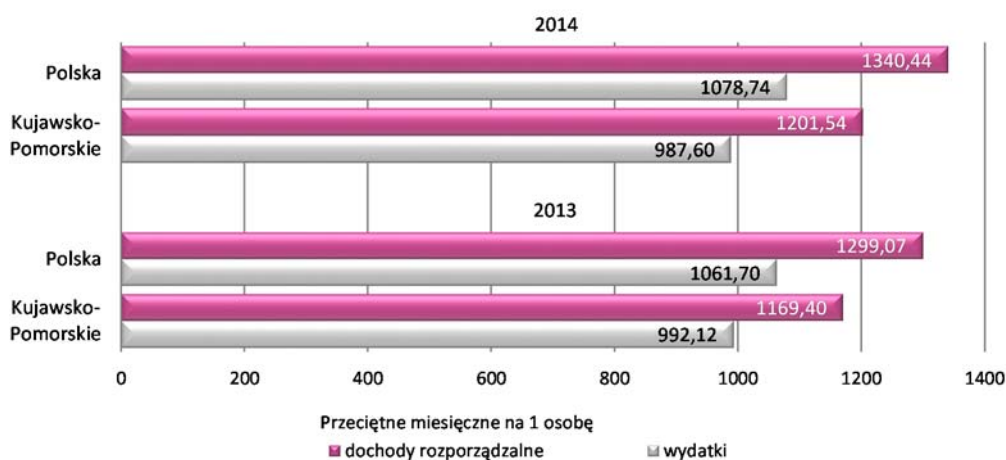
Dochód do dyspozycji przypadający na 1 mieszkańca województwa wyniósł w 2014 r. średnio 1159,92 zł, co oznacza wzrost o 31,78 zł (o 2,8%) w stosunku do 2013 r. i był niższy niż w kraju o 133,40 zł (o 10,3%).

TABL. 2. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2014 r.

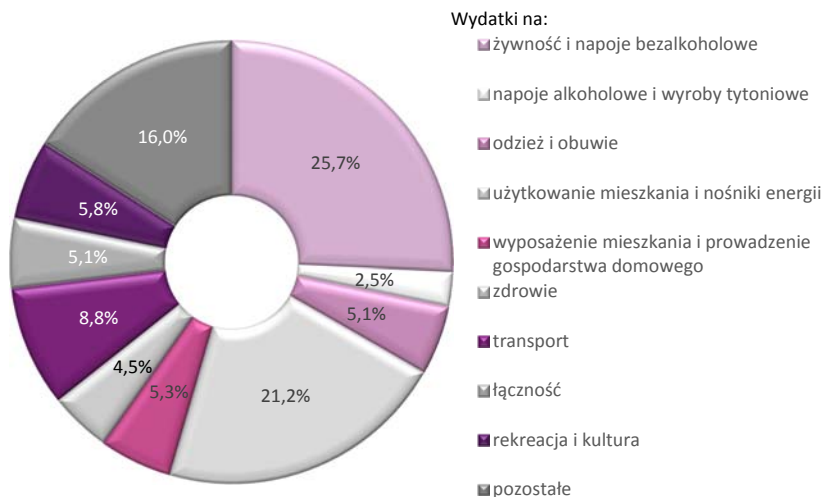
WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2013=100	w złotych	Polska=100	2013=100
Ogółem	1340,44	103,2	1201,54	89,6	102,7
w tym dochód do dyspozycji	1293,32	103,1	1159,92	89,7	102,8
w tym:					
z pracy najemnej	723,57	104,8	581,15	80,3	105,8
z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie	44,65	78,0	86,31	193,3	106,5
z pracy na własny rachunek	114,51	102,4	84,77	74,0	96,3
ze świadczeń z ubezpieczeń społecznych	343,09	102,9	314,47	91,7	95,4
z pozostałych świadczeń społecznych	44,61	99,6	68,92	154,5	100,6

Budżety gospodarstw domowych

W 2014 r. **przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego** w województwie kujawsko-pomorskim w przeliczeniu na 1 osobę kształtowały się na poziomie 987,60 zł. Przeciętne miesięczne wydatki gospodarstwa domowego w województwie w 2014 r. w przeliczeniu na 1 osobę były niższe od przeciętnych wydatków w kraju o 91,14 zł (o 8,4%). W strukturze wydatków dominowały wydatki związane z zakupem towarów i usług konsumpcyjnych (95,8% udziału, podobnie, jak przed rokiem), w tym najistotniejszą grupę stanowiły wydatki na żywność i napoje bezalkoholowe, na które gospodarstwa domowe przeznaczają przeciętnie 25,7% ogółu wydatków (o 0,3 p.proc. mniej niż w 2013 r.). Znaczącą grupą wydatków były opłaty ponoszone przez gospodarstwa domowe z tytułu użytkowania mieszkania i za korzystanie z nośników energii – w analizowanym czasie stanowiły one przeciętnie 21,2% ogółu wydatków (o 0,3 p.proc. więcej niż przed rokiem). Struktura wydatków budżetów gospodarstw domowych mieszkańców województwa kujawsko-pomorskiego nie odbiegała znacząco od obserwowanej w kraju. Największą różnicę odnotowano w wydatkach na żywność i napoje bezalkoholowe (udział w kujawsko-pomorskim

Struktura wydatków w 2014 r.

był o 1,3 p.proc. wyższy niż średnia krajowa) oraz w wydatkach przeznaczonych na użytkowanie mieszkania lub domu i nośniki energii (udział wydatków w województwie był wyższy o 1,1 p.proc.).

TABL. 3. Przeciętne miesięczne wydatki na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2014 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2013=100	w złotych	Polska=100	2013=100
Ogółem^d	1078,74	101,6	987,60	91,6	99,5
w tym towary i usługi konsumpcyjne ^b	1031,62	101,4	945,97	91,7	99,5
w tym:					
żywność i napoje bezalkoholowe	263,34	99,6	253,81	96,4	98,5
napoje alkoholowe i wyroby tytoniowe	27,24	99,8	24,84	91,2	93,9
odzież i obuwie	57,78	107,6	50,70	87,7	100,6
użytkowanie mieszkania i nośniki energii	216,73	98,3	209,34	96,6	100,8
wyposażenie mieszkania i prowadzenie gospodarstwa domowego	52,76	106,2	52,33	99,2	111,0
zdrowie	53,95	100,0	44,13	81,8	97,2
w tym artykuły farmaceutyczne	32,40	98,4	27,57	85,1	95,2
transport	98,99	96,7	87,33	88,2	89,7
łącznie ^c	54,17	99,0	50,15	92,6	101,2
rekreacja i kultura ^d	70,13	101,3	57,48	82,0	88,4
edukacja	11,98	95,6	8,92 ^e	74,5	106,3
restauracje i hotele	45,09	147,2	36,10	80,1	165,4
inne towary i usługi ^f	62,51	102,0	54,49	87,2	94,5
w tym higiena osobista	31,34	104,3	28,22	90,0	103,3

a, c, d Od 2013 r.: a łącznie z wydatkami na ubezpieczenia na życie, c łącznie z wydatkami na usługi internetowe, d bez wydatków na usługi internetowe. b łącznie z kieszonkowym nieuwzględnionym w podziale według rodzaju wydatków. e Błąd względny szacunków przekracza 10% i wynosi -20,93%. f łącznie z wydatkami na ubezpieczenie na życie.

SPOŻYCIE I WYPOSAŻENIE

Wyniki badań budżetów gospodarstw domowych dostarczają informacji o ilości żywności zakupionej lub pozyskanej w inny sposób, np. z własnego gospodarstwa rolnego lub działki pracowniczej, otrzymanej w darze itp. W województwie kujawsko-pomorskim w 2014 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyło się spożycie m.in. masła (o 8,7%), ryb i owoców morza (o 5,1%) oraz serów i twarogów (o 3,9%). Wzrost konsumpcji zanotowano m.in. w przypadku napojów bezalkoholowych (o 8,4%), mięsa (o 3,8%, w tym mięsa surowego – o 6,2%) i ziemniaków (o 1,4%).

W porównaniu z przeciętnym spożyciem w kraju w województwie kujawsko-pomorskim notuje się większe spożycie na osobę m.in.: ryb i owoców morza (o 12,1%), jogurtu (o 12,0%), mleka (o 10,1%) i mięsa (o 9,1%, w tym mięsa surowego – o 14,0%). Mniejsze jest natomiast spożycie np.: masła (o 16,0%), serów i twarogów (o 9,8%) oraz owoców (o 7,5%).

TABL. 4. Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2014 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2013=100	w złotych	Polska=100	2013=100
Pieczywo i produkty zbożowe w kg	6,26	97,1	6,38	101,9	96,7
w tym pieczywo ^a w kg	3,94	95,4	4,27	108,4	96,8
Mięso ^b w kg	5,29	100,6	5,77	109,1	103,8
w tym mięso surowe w kg	3,00	101,4	3,42	114,0	106,2
w tym drób w kg	1,53	101,3	1,73	113,1	103,0
w tym wędliny i pozostałe przetwory mięsne ^c w kg	2,03	99,0	2,09	103,0	100,0

a-c Od 2013 r.: a bez pieczywa chrupkiego, tostowego i pieczywa cukierniczego, b łącznie z boczkiem surowym, c bez przetworów podrobowych.

TABL. 4. Przeciętne miesięczne spożycie niektórych artykułów żywnościowych na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2014 r. (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska		Kujawsko-Pomorskie		
	w złotych	2013=100	w złotych	Polska=100	2013=100
Ryby i owoce morza ^{ab} w kg	0,33	97,1	0,37	112,1	94,9
Mleko ^c w l	3,26	97,3	3,59	110,1	98,1
Jogurty	0,50	98,0	0,56	112,0	100,0
Sery i twarogi ^d w kg	0,82	98,8	0,74	90,2	96,1
Jaja w szt.	12,02	98,8	12,09	100,6	97,6
Oleje i tłuszcze ^e w kg	1,21	98,4	1,27	105,0	99,2
w tym masło w kg	0,25	100,0	0,21	84,0	91,3
Owoce w kg	3,59	104,7	3,32	92,5	100,3
Warzywa w kg	8,99	100,2	8,83	98,2	100,7
w tym ziemniaki w kg	3,92	97,3	4,26	108,7	101,4
Cukier w kg	1,19	101,7	1,19	100,0	99,2
Napoje bezalkoholowe w l	8,45	102,1	8,42	99,6	108,4

a Bez marynat, przetworów ze zwierząt morskich i słodkowodnych, wyrobów garmażeryjnych i panierowanych. *b, d, e* Od 2013 r.: *b* bez konserw rybnych, *d* bez słodkich serków, *e* bez boczku surowego. *c* Bez zagęszczonego i w proszku.

Na podstawie przeprowadzonego badania można stwierdzić, że w 2014 r. powszechnie występującymi w gospodarstwach dobrami trwałego użytkowania były dobra uważane za niezbędne do ich funkcjonowania, takie jak chłodziarki czy automaty pralnicze, a także dobra wspomagające, tj. odbiorniki telewizyjne i telefony komórkowe.

TABL. 5. Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania w 2014 r.

WYSZCZEGÓLNIENIE	Polska	Kujawsko-Pomorskie
	w % ogółu gospodarstw domowych	
Chłodziarka	98,4	98,7
Zamrażarka	24,6	21,9
Automat pralniczy	94,0	93,0
Zmywarka do naczyń	24,7	20,3
Kuchenka mikrofalowa	56,9	56,8
Samochód osobowy	62,0	57,3
Zestaw do odbioru, rejestracji i odtwarzania dźwięku (wieża)	31,9	31,2
Odbiornik telewizyjny	96,7	97,7
Urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej	65,9	67,9
Telefon komórkowy	94,4	95,6
Zestaw kina domowego	13,6	13,9
Odtwarzacz DVD	40,7	45,4
Aparat fotograficzny cyfrowy	50,6	50,3
Komputer osobisty	73,1	72,6
w tym z dostępem do Internetu	71,2	70,2
w tym z dostępem szerokopasmowym	58,9	69,9
Drukarka	35,6	35,4
w tym drukarka wielofunkcyjna	22,0	24,8

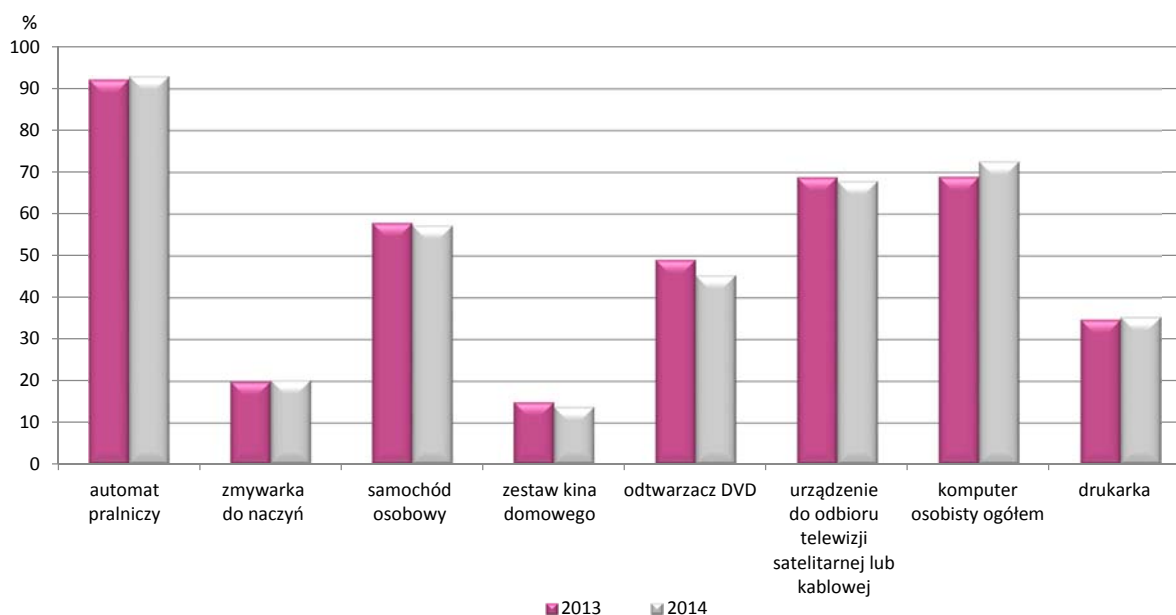
W porównaniu z wynikami z 2013 r. w województwie kujawsko-pomorskim nastąpiły w 2014 r. niewielkie zmiany w wyposażeniu gospodarstw domowych w dobra trwałego użytkowania, i tak największy przyrost udziału odnotowano w odniesieniu do gospodarstw posiadających: komputer osobisty (o 3,6 p.proc.), w tym komputer osobisty z dostępem do Internetu (o 5,7 p.proc.), telefon komórkowy (o 1,3 p.proc.), pralkę automatyczną (o 0,8 p.proc.) oraz chłodziarkę (również o 0,8 p.proc.); natomiast największy spadek udziału

odnotowano w przypadku gospodarstw wyposażonych w odtwarzacz DVD (o 3,8 p.proc.), zamrażarkę (o 2,0 p.proc.) oraz zestaw kina domowego (o 1,2 p.proc.).

W stosunku do średniej krajowej, w województwie kujawsko-pomorskim był większy odsetek gospodarstw domowych wyposażonych m.in. w odtwarzacz DVD (o 4,7 p.proc.), urządzenie do odbioru telewizji satelitarnej lub kablowej (o 2,0 p.proc.) oraz telefon komórkowy (o 1,2 p.proc.); mniejszy odsetek gospodarstw domowych niż średnio w Polsce posiadał m.in. samochód osobowy (o 4,7 p.proc.), zmywarkę do naczyń (o 4,4 p.proc.) oraz zamrażarkę (o 2,7 p.proc.).

Gospodarstwa domowe wyposażone w niektóre przedmioty trwałego użytkowania

Autorzy opracowania: *Piotr Kacprowicz* – Wydział Badań Ankietowych; tel. 52 366 93 67
pod kierunkiem *Łukasza Majchrzaka*

Redakcja merytoryczna, techniczna, skład i grafika komputerowa: *Agnieszka Krautforst-Kłoszewska, Rafał Lis*
– Kujawsko-Pomorski Ośrodek Badań Regionalnych

Informatorium: e-mail InformatoriumUSBDG@stat.gov.pl, tel. 52 3669400